

Sauli Laaksonen, Milla Solismaa, Minna Nylund,
Elisa Pitkänen, Riitta Airakorpi ja Antti Oksanen

Filarioid nematodes in cattle, sheep and horses in Finland

Hyönteisvälitteiset sukkulamadot Suomen nautakarjassa, lampaissa ja hevosissa

YHTEENVETO

Libantarkastuksessa vuonna 2006 havaittiin Atrian Kuopion teurastamolla osahylkäyksiin johtaneita granulomatoottisia muutoksia nautojen takajalkojen lihaskalvojen, nivelkapselien ja jänteiden pinoilla. Muutoksista löytyi Onchocerca-suvun loisia. Mikrofilariatutkimuksiin kerättiin ihonäytteitä 209 naudalta ja 42 hevoselta, verinäytteitä 209 naudalta ja 146 hevoselta ja 193 lampaalta. Loisten aiheuttamiksi epäiltyjä muuttuneita kudoksia kerättiin histopatologisiin tutkimuksiin 33 naudalta. Onchocerca-mikrofilarioita löytyi 37 prosentissa nautojen ihonäytteistä. Verinäytteistä niitä ei löytynyt. Onchocerca sp. -loisten infektoimat naudat olivat yleisempiä etelässä kuin Pohjois-Suomessa. Eläimen iällä tai näytteenkeräysajankohdalla ei ollut vaikutusta loisen esiintyvyyteen. Kudosu muutokset ilmensivät loistartuntaa; kuolleiden eosinofiilisten granulosyyttien infiltraatiota ja lymfoplasmosyyttistä nodulaatiota. Kuolleiden loisten ympärillä oli nekroottista kudosta ja solumassaa, jota ympäröivät eosinofiiliset granulosyytit, lymfo-, plasma- ja histiosyytit. Elävien loisten ympärillä oli havaittavissa vain vähäistä tulehdusreaktiota. Muita filarioidea-sukkulamatoja ei tutkimuksissa löytynyt. Suomen hevoset sekä lampaat saattavat olla vapaita näistä loisista. Vaikka Onchocerca sp. -infektio osoittautui yleiseksi nautakarjassamme, ovat loisten aiheuttamat hylkäyksiin johtavat muutokset harvinaisia. Tuoreet tarkastuseläinlääkäriin Kuopiossa tekemät havainnot tältä kesältä viittaavat kuitenkin siihen, että nämä loismuutokset olisivat yleistymässä ja että tutkimusta hyönteisvälitteisten loisten merkityksestä nautakarjallemme tulisi jatkaa. Erityisen ajankohtaiseksi asian tekevät havainnot, joiden mukaan hyönteisvälitteisten sukkulamatojen leviäminen on kytköksissä ilmaston lämpenemiseen.

YDINKOHDAT:

- Filarioidea-sukkulamadot ovat maailman laajuisesti tärkein ihmisten ja eläinten terveyteen vaikuttava sukkulamatoryhmä.
- Ryhmän loiset tuottavat toukkamuotoja (mikrofilarioita) isäntäeläimen verenkiertoon tai ihoon.
- Kaikki ryhmän sukkulamadot ovat verta imevien hyönteisten välittämiä.
- Filarioidea-loisten aiheuttamien muutosten lisääntymiseen pohjolassa viittaavat porojen vatsakalvon tulehdukset vuosina 2003–2005 sekä tarkastuseläinlääkäreiden raportit loismuutoksista naudoilla.